NOVICE
gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v sredo 2. maja 1855. List 35.

Opomin gospodarjem zavolj hroščev ali kebrov.

Letos je hroščevo ali kebrovo leto, in kakor se že zdaj kaže, bo letos dokaj tega merčesa, ki sadnemu in gojzdnemu drevju, pa tudi polju in senožetim veliko škodo dela. Slana je sadju že tako precej škode naredila, zdaj pa še ta žival žuga naj manj desetino pobrati. „Nobene nesreče pa ni brez sreče“ — nam je te dní rekel neki prijatel, učen natoroznanec — „mraz, ki nam je že nekaj sadja pobral, je pa za to dober, da zaderžuje hrošče v zemlji, da se bojo saj toliko zakasnili, da drevje požene več perja, čez ktero se bojo požerúhi spravili in tako saj nekoliko prizanašali berstju in cvetju“.

Ko je leta **1852** zadnjikrat kebrovo leto bilo, so „Novíce“ v **38.** list prinesle podučen rodopis tega merčesa, v kterem je bilo povedano, da vsaka babica od **60** do **80** jajčk izleže, ki **3** leta potrebujejo, da pod zemljo se prelevijo v nove hrošče.

Naj ta rodovitnost in pa škoda, ktero ta žival dela, bode vsim gospodarjem nagón k prav pridnemu pokončevanju! Umnim možém ni treba tega priporočevati, ker oni sami vejo, kaj imajo storiti, — manj podučenim in nečimernim je pa to treba do živega v glavo vtisniti. Ne terjajmo vsega od Višjega Gospodarja nebes in zemlje, da bi nam le On vse po volji obračal, mi pa roke križem deržali, kjer nam je samim kaj pomagati mogoče, — za to nam je dal um in pamet in pa roke in noge.

Pomagamo pa si v ti nadlogi lahko veliko, ako le vsak gospodar na svojem posestvu in vsi skupaj se vzdignemo zoper to žival. Hrošči sedé zjutraj zgodaj, dokler jih sonce na drevji ne zgreje, in pa od desetih do treh ali štirih popoldne otrpnjeni ali omamljeni mirno na drevji. To je naj bolji čas, jih z drevja spraviti, ako drevó prav močno večkrat potresemo; kakor zrele češplje padajo doli na rijuho, ktero smo razgernili okoli drevesa. Ko se jih je tako dosto nabralo, naj se veržejo v kako jamo in z vrelim kropom poparijo. S kakim kolom zmečkani, pa tudi celi kakor so, naj se veržejo na gnojnišče, ker so prav dober in rodoviten gnoj, kar je poterjeno po obilih skušnjah. Pametno ravnajo tedaj tudi taki gospodarji, ki na mernike kupujejo umorjene hrošče.

Očiten je tedaj dvoji dobiček, ki si ga naklanjamo s pokončevanjem te požrešne, pa dobro gnoječe živali. Če le **1000** hroščev pokončamo, in če rajtamo, da je med njimi **500** babic bilo, smo že tudi za prihodnje kebrovo leto **30** do **40.000** nove zalege pokončali.

Veselo je bilo leta **1852** slišati, da so neki gosp. fajmošter v nedeljo po pridigi svojim faranom oklicali, naj pridno pokončujejo stari in mladi, možki in ženske škodljive kebre. Nadjamo se letos na vsih krajih tacih ljudomilih oklicov. Razun gospod duhovnov so pa tudi gosp. učitelji na deželi prošeni pripomoči po svojih okoljšinah o ti zadevi.

Gospodarske skušnje.

Sadno drevje spomladi obvarovati pozébe.

Dokler je spomladi ponoči zlo mraz, je sadno drevje zmiraj v nevarnosti, da ne pozebe. To se pa zamore le s tem odverniti, da gospodar cvetenje sadúnosnic tako dolgo zaderžuje, da se ni več zmerzlíne bati. To pa se takole zgodí: Mesca svečana ali sušca, ko je zemlja še globoko zmerznjena, naj se okoli korenin natrosi debelega gnoja, ki naj tako dolgo okoli drevja leží, dokler se je ponočnega mraza bati. Ta plast gnoja storí, da se zemlja ne more otajati, in ker se zemlja ni ogrela, tudi drevo cvesti ne more, akoravno druge drevesa, okoli kterih ni bil gnoj naložen, že lepo cvetó. Potem, ko ni mraza več, se odkida gnoj, da se zmerznjena zemlja pregreje ob toplem vremenu. — Ravno ta namen se doseže, ako se ob zadnjem hudem mrazu ledú okoli drevja naloží, led pa z gnojem pokrije, ki se odkida in preč dene, kadar se ni več zmerzlíne bati.

Živo apno zoper snetjavo pšenico.

Veliko se je že govorilo in prepiralo zastran snetjave pšenice: od kod pride, in kako jo odverniti. To je sedaj precej gotovo, da izvira od nezrelega semena. Če s setvijo gospodarji ne čakajo tako dolgo, da bi se popolnoma sozorila, se med zrelimi zernji pridela tudi mnogo nezrelih. Nezrele zerna pa ne zgubé vse kalivne močí, ampak one kalijo kakor popolnoma zrele, — toda takrat, ko bi imelo klasje plenjati in se zernje izdelovati, takrat jim močí zmanjka in namesti zdravega zernja se napravi snet. Več ko je tacih zern posejanih bilo, več je potem snetjave pšenice.

Da je to resnično, poterjujejo tudi tiste skušnje, po kterih se priporoča, le staro seme sejati. Zakaj nek to? Gotovo le za tega voljo, ker, če je pšenica stara, tedaj delj časa v shrambi ležala, zgubé nezrele zerna kalivno moč, in le zdrave kalijo; tako se obvaruje s staro setvijo snet.

Ker si pa vsak gospodar ne more stare pšenice izbirati za setev, je živo apno po mojih in obilnih druzih skušnjah naj bolji in naj gotovši pripomoček zoper pšenično snetjavost. Ako pa tudi apno ni vselej pomagalo, ni bilo apno krivo, ampak le to, da se ni pravo živo apno za to rabilo, ampak tako, ki je predolgo že ležalo in od vodenega zraka vgašeno bilo, je tedaj zgubilo svojo razjedljivo moč, tedaj tudi nezrelih zern ni pokončati moglo.

Skozi **30** let sem takole ravnal, in prav srečen sem vselej bil:

Za 5 vagánov (mecnov) pšenice, ktero vsujem na zlo zlo ozki kup, vzamem verč (kandlo) konjske ali goveje scavnice in polagoma in počasi polivam na kup spravljeno pšenico, v tem ko jo dva si nasprot stoječa hlapca premetujeta. Tako delam **5**krat poredoma; potem frišno žganega in drobno zmletega apna **3** bokale, tudi polagoma in počasi, potrosim po kupu, kterega hlapca spet kakih **5**krat premečeta, da se apno s pšenico dobro zmeša. Skozi **24** ur potem pustim pšenico

na kupu ležati in potem se vseje. — Na to vižo ne terpí pšenica ne naj manjši škode, če tudi se morebiti pred tednom ni vsejati mogla; le to je treba, ako delj časa leží, da se vsaki dan premeče.

Korist žernika ali domačega mlina.

Kolikor dražje je žito, toliko bolj se plača, če ima gospodar domá svoj žernik. Gospodar si prihrani ž njim mlevšino, ktera nekterim mlinarjem ni nikoli dosti obilna, — tudi ne pride ž njim nikoli v tisto zadrego, ki se primeri, če dá žita v mlin, pa mlinar vode nima, — poslom svojim, ki včasih pozimi nimajo delá, zamore s tim opravila dati, da mu moko meljejo. Med mnogoterimi domačimi mlini ali žerniki so tisti z mlinskimi kamni naj bolji, ker žito naj bolje zmeljejo, in ker si kamne lahko sam zbrusi ali pa po mlinarji zbrusiti dá. Z žernikom, s kterim imata 2 človeka opraviti, se dá v 1 uri 1 vagán žita zmleti. Če žernik blizo 100 gold. veljá, se to v velicih gospodarstvih v malo letih splača.

Zoper mravlje.

Gospod Lepstanski so nam dali na znanje, da mravlje se od mladih drevesc odženó, ako se jim steza s svinjekom (svinskim gnojem), pomešanim s človeško vodo, zadéla. Quod est probatum — ali pa morebiti: quod est probandum?

Tečnost mnogoverstnih jedil.

Po natanjčnih kemijskih preiskavah se je zvedila tečnost ali redivna moč mnogoverstne hrane. Ta znanost ni prazna reč, ker nam kaže prav za prav vrednost različnega živeža. Za méro druzih jedíl je postavil učeni kemikar materno mleko in po njem je povedal: koliko teknejo drugi živeži mesni in rastlinski.

Če namreč materno mleko zdá za 100 redivnega soka,

méd živalsko hrano:

tedaj zdá	kravje mleko	za	237,
„ „	različni sir	za	331—447,
„ „	sirova suha gnjat	za	539,
„ „	kuhana „ „	za	807,
„ „	rumenjak jajčji	za	305,
„ „	kuhano golobje meso	za	655,
„ „	„ ovčje „	za	852,
„ „	„ telečje „	za	911,
„ „	„ govcje „	za	942,

med rastlinsko hrano:

„ „	krompir	za	84,
„ „	repa	za	106,
„ „	turšica	za	125,
„ „	beli kruh	za	132,
„ „	pšenica	za	144,
„ „	černi kruh	za	166,
„ „	gobe	za	201 do 289,
„ „	grah	za	238,
„ „	leča	za	276,
„ „	bob	za	283.

Za poduk in kratek čas.

Stare vraže še dandanašnji ljudstvo moré.

(Dalje.)

Kako se pa godí še dandanašnji? Kamor koli popotnik po svetu pride k neznanim ljudstvom, naj so še divji ali ne, povsod je ajdovsko natorno bogočastje, povsod spričuje govorjenje le staro mnenje o natornih prikazkih: „Glej tam v oblakih se Bog krega“ — se povsod sliši, kakor se je nekdaj govorilo od gromovnika Jupitra. Ali je pa med nami kaj bolje, ki se imenujemo omikani? ali niso nas iz mladih nog strašili, kadar je gromelo: „Otroci, ali ne slišite, kako se Bog v oblakih krega!“ Toliko časa se že štejemo med omikane ljudí, vendar je toliko omike, da še zmiraj iz blata starih paganov izlesti ne moremo. Preprostemu ljudstvu — kadar gromí — ne kraljuje v nebesih zemlji milodarni usmiljeni Bog, ampak kadar viharji privlečejo oblake, slišijo na kmetih kakor po mestih še dandanašnji gerškega Dija, ki v svoji jezi in serdu zemljo z gromenjem stresa in straši. Se vé da ne vedó: kje da tečí korenina krivih misel. Žalostno je zadosti, da se že dete z maternim mlekom napije bedaste boječnosti, da ga je tako grozno strah, ko grometi začne. V izreji se tedaj dandanašnji prime korenina tolikanj rev in nadlog našega življenja. Ne le krive, ampak krivoverne misli jemljejo veselje, ki ga je Bog svojim otrokom namenil. Iz take mladine postanejo bedala, ki jih zviti svet povsod za nos vodi. V vražah izrejeni niso druzega kot babježi in strahúni. Kjer se mu kaj neznanega, zlasti v tami, pokaže, ga že straši, naj bo že s podobo kake konjske šeme ali pa s hudim vragom, ki mu zvečer v mraku za petami berlizga. Vrag mu poti zavera, v vsakem teršu eden čepí; v mačji dlaki je skrit in v tami nesrečo po pohištvu razširja. Vse je takemu bedaku grozna prikazen. Glejte! v oblake strelja, da copernico z megle izbija; nobeden se je ne usmili, ako bi duhovna v fari ne bilo, bi mogla o hudi uri reva pod milim nebom prenočevati.

Kaj ne, čudno je vendar, da se še tako umazane misli med nami nahajajo! Vém pa, da se mojim besedam bravci ne bodo čudili, ker morebiti ne bodo nobenemu v roke prišle, ki bi ne bil v svojih mladih letih kaj takega doživel. Kdo še ima tako kamnito serce, da bi se mu človek ne smilil v svoji nevednosti, ki ti tako natanko dopoveduje, ktera soseda da je bila v megli! „Glej — pravi — „černi „oblaki so se čez dolino potegnili, tamle iz grape se pa „megla po lesu vleče, copernice nese v meglo, da bodo „točo delale. Gotovo jo je že tudi šantova Pavelčevka v „meglo potegnila. Ko bi šel gledat, vém, da bi tudi Gun„čerce ne dobil domá. Saj veš, Pavelč bi tega kruljevega „zlodja nikoli ne bil vzel, ko bi ne bila Gunčerjeve rodo„vine. Mislil je in ni se zmotil, če zna coprati, da hodi „v meglo, zna tudi po vervih krave molsti. Kakošen kosček „kruha, maslic pšena in kaj tacega se kmalo dobí pri „kmetu, ki ima dobro kravo; smeteno bo pa moja žena „posnemala. Pa moraš vediti, Gunčarca še na starih žo„kih čepí, ki so polni cekinov in šmarnih petic. Babšè se „je izvalilo neki gori za Bukovem verhom; nje oče je škra„teljne imel, dedec se je bil hudiču zapisal, za to so mu „dnarja nosili, pa so babo copernije naučili in od tistega „časa hodi v meglo. Zdaj je skorej škoda, da bi si člo„vek kupoval dobro kravo, saj ta hudoba po celi soseski „molze, nam druzega ne ostane kot zelena sirahka, pa še „tista ni zdrava za jesti“. (Dalje sledí.)

O slovniškej sodníi.

(Dalje.)

„Kaj“, poreče nekteri, „saj vendar ne pišemo tako pomoteno, kakor nasovetnik slovniške sodnije misli“. — Res „Novíce“ in „Danica“ so še najbolj po slovniških pravilih. Kar tiče druge bukve, so nektere zavoljo preveč zbranih in vse križem po kopiti tujih strokov postavljenih besed neumevne; druge v vsakej verstici oznanujejo, iz kterega slovenskega kraja je pisatelj doma; tretje bi bilo po slovniških pravilih vse prekrižati; v nekterih sostavkih so pisatelji preiziskane in posiljene etimologije v posebnosti zabredli.

Vém, da sem z druzimi vred potreben slovniške sodnije, vendar pa naj po svojej vednosti omenim nekterih napak, ktere je semtertje najti, in ktere bode slovniška sodnija težko poterdila. Če me kdo z dovodi, se vé da veljavnimi, zaverne, mu bodem hvaležen, saj moram želeti li resnice in pravega, ne pa svoje terme in zmot.

1. Je najti, da se glagoli „gledam“, „poslušam“ itd. s toživnim vežejo namest z rodivnim, n. pr., „gledam lepe hraste“, „poslušam nauke“ — namest „gledam lepih hrastov“, „poslušam naukov“. In vendar koliko tacih pomot je brati!

2. Prilastivno namestime „svoj“ se ravno tako pogostoma napačno rabi.

3. V odrečivnih stavkih je pogosto toživen padež namest rodivnega najti, n. pr. „nočem to reči“, ne kupujem konje“, namest „nočem tega reči“, „ne kupujem kónj“.

4. Storiven padež prilogov ženskega spola, kakor tudi ženskih imen, ktere se v imenovavnem na *a* končajo, je v edinjem števili na *oj* prav, n. pr., „z lepoj suknjoj“, „pod zelenoj goroj“, „s kosmatoj vestjoj“. Kaj tacega se na Tuhinjskem Krajnskega, kaj tacega se na Štajarskem sliši, kaj tacega se bere v staroslovenskej slovnici Dobrowskega, kaj tacega imajo Rusi. Tudi dajaven in skazaven edinega števila ženskih prilogov je prav na *ej*, n. pr., „svetej cerkvi“. To je ravno tako poterjeno v našej, rusovskej in starej slovenščini. Pa sem slišal reči: „To ni lepo, če več *oj* eden za druzim sledí“. — To so prazdne marnje. Če bi se mi tako hudo tautologije bali, bi morali tudi druge končnice vse zametovati, ker vsak zlog prevečkrat ponovljen zamore tautologijo napraviti. Slab pesnik ali govorec, če bi se nad takoj malenkostjoj, kot je *oj* v storivnem, spodtikal, in si ne vedil na deset potov pomagati, če bi se mu potrebno zdelo. Kaj bi Nemci rekli, ko bi jim kdo končnico *en* grajal, ktero je pač bolj pogostoma najti, kot naš *oj*, n. pr., „Wenn sie jen*en* lieb*en* Seel*en* helf*en* werd*en*“. Nemci bi gotovo rekli: če komu naš jezik zavoljo korenine *en*, ki jo je v njem pogosto najti, ni všeč, ne moremo pomagati; mi za to končnice *en* ne bodemo v kako drugo spremenili. Prilastivni in določivni prilogi, n. pr. Pavlova, Metna, imajo po starosl. v dajavnem in skazavnem Pavlove, Metne itd.

5. Pri „Krajnec, krajnski“ bi bilo bolje se stare pisave deržati, kjer ni gotovo, da bi to od „kraj“ ne prišlo, kakor tudi to ni dokazano, da od kar, ker ali karn pride.

6. Namest „Cele“, „Celovec“, „celski“, „celovski“ bi moralo biti pisano „Celje, Celjovec, celjski, celjovski“. Po pravilih krajnsko-slovenskih se *el* v enem zlogi izrekuje kot *ev*. In krajnski Gorenci, sosedje teh dveh mest, praviloma *lo* vselej kot *vo* zgovarjajo; ne enega razgleda ni najti, da bi ga kot *lo* zgovarjali. Nasproti pa tudi li enega razgleda ni, da bi *lj* v *v* spreminjali. Kjer je *l* z *j* topljen, in nasproti kjer je *el*, *il*, *al*, *ol*, *ul*, *la*, *lo*, *lu*, to je, *l* brez *j*, so oni mojstri to razločiti. Iz vsega tega se vidi, da, če bi ne bil *l* v teh imenih topljen, bi se moralo „cevski“ brati in „Celjovcu“ bi krajnski gorenci gotovo „Cevovec“ rekli. Pa tega ne storé, ampak v teh imenih se pri njih popolnoma *lj* sliši.

7. „Cesar, car, Mohor, lopar“ itd. se sklanja „cesarja, cesarju, cesarji, cesarjem, car, carja“ itd. Tako je na Krajnskem v navadi, tako je v starej slovenščini poterjeno, glej Dobrowski instit. ling. slav. dial. vet. edit 2. str. 468.

8. Pri imenih možkega in srednjega spola v edinjem števili premalo razločujemo skazaven padež od dajavnega, n. pr., „prag, sneg, mož, sod, delo“ imajo v dajavnem: „pragu, snegu, možu, sodu, delu“; v skazavnem pa: „v snezi, na prazi, pri moži, v sodi, pri deli“. Tudi dajaven prilogov možkega in srednjega spola je razločiti od skazavnega, dajaven je, n. pr., „lepemu vremenu to pripisujem“, skazaven je pa „ob lepem vremeni“, „pri bogaboječem moži“ itd. „Solnce“ je po krajnski in po rusovski v množnem števili možkega spola. Nekdo je bil napak eno pesem popravil, kjer je solnce v množnem števili možko končnico imelo, ga je bil pa srednjega spola naredil, pozablivši, da je že Vodnik nekdaj pel: „Dva sedem sto solncov“ (namest solnc). Ta zmota se je bila v „Danici“ pripetila.

9. Prilogi, ki se v možkem spoli, v imenovavnem edinjega števila končajo na *ši*, *ši*, *či*, *ji* imajo v srednjem spoli *e* namest *o*, n. pr., „rudeče, krajnje“, ne „rudečo, krajnjo“.

10. „Beli grad“, „Carji grad“ itd. se sklanjajo „Belega grada“, „Belemu gradu“ itd. ne pa „Beligrada“, „Beligradu“ itd.

11. „Gospod“ se pred imenom, perimkom ali naslovom v edinjem števili ne sklanja. To sem v rusovskem bral, to se v krajnskem narečji vsakdan sliši, n. pr., „gospod Janeza in gospod učenika sem vidil“; to so gospod Janezove, gospod fajmoštrove bukve“, „v gospod Metelkovi slovnici“, od gospod župana pridem.

12. Po krajnsko-slovenski ni prav pisano „sonce“, „Kupa“ (če reko pomeni). Na Dolenskem (Krajnskega) se sliši „sovnce“, „Kovpa“, kjer *v* na *l* spominja. Gorenec, ki čistega *l* posebno ne ljubi, pravi „sonce“, „Kopa“. „Kolpa“ je menda tiste korenine kot imé „Kalpis“, ki je pomenilo bitinsko reko v Malej Azii. Latini in Nemci, ki so iz „Kolpa“ Colapis in Kulp napravili, so gotovo še čist *l* v tem imeni čuli. Da Horvatje *ol* in *o* radi zoper krajnsko-, rusko- in československemu v *u* zminjajo, je znano. Mi pa namest horvaško preljubav za *u* posnemati, se raji svojega deržimo, ker je bolje in druzim slovenskim narečjem primerniše.

13. U namest *v* (nemški in) po nobenej ceni ne moremo poterditi. U pomenu nemško „bei“ in terja za seboj rodivni padež. Ta predlog smo krajnski Slovenci zgubili; rusovski in češki Slovenci ga imajo še. *V* pomeni nemško „in“ ter hoče za seboj toživen ali pa skazaven padež. V serbskem je še *v* (in) ter *u* (bei) najti, toda *v* so tudi v *u* zmenili, kjer doli je preljubav do *u* kakor v nemškem do *e*. (Konec sledí.)

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Vidma v Furlanii 26. aprila. * V pondeljk je bil slovesen začetek tukajšnega novo osnovanega gospodarskega družtva. 550 akcij je že podpisanih; večina družtvenikov bo plačevala kot letni donesek družbi po 36 lir, drugi po 18 in 6 lir. Ker se posebno véliki škof prav živo trudijo za krepko ustanovitev kmetijske družbe, se je nadjati, da bo družtvenikov kmalo 1000. Družba si je izvolila glavni odbor, ki bo štel 33 odbornikov. Trideset kmečkih gospodarjev, ktere je neki duhoven v petji izučil, je pelo nalaš za ta dan zloženo ljudsko pesem pri službi božji, ki je bila pred zborom v cerkvi, in pa zvečer v gledišču. Mesca augusta, ob sejmu, bo pervi občni zbor in razstava kmetijskih pridelkov. — Silni mraz in slana, po poprejšnem gorkem vremenu, sta pokončala murve, mnogo tert in sadnega drevja. V Martiljani, neki vasi 2 uri od tod, razsaja neka bolezen med govejo živino, pa se nadjamo, da se ne bo dalje razširila.

Od sv. Miklavža na Štajarskem. * Unidan se je tù grozna nesreča zgodila, ktera kaže, kako nevarno je pri hiši imeti strupene stvarí, ako pridejo v roke neumnim ljudém. Neka kmetica je bila v otročji postelji in ker so ji hotli nekaj dati, da bi se spotila, ji dajo arsenika (mišice)! Kmali potem napadejo revo strašne bolečine po trebuhu, tako, da v malo urah umerje.

Iz Ljubljane. Predvčerajnim smo vidili v bukvarnici Lerherjevi 1. zvezek 3. knjige nemškega časnika, ki se imenuje „Payne's Universum und Buch der Kunst“ in res s serčnim veseljem smo v njem ogledovali prelično podobo našega bleškega jezera. Za naravne krasnosti svoje domovine nadušeni gosp. dr. H. Costa je izrisati dal sostavo (Tableau) bleške okolice in jo v natis poslal omenjenemu časniku. V sredi te sostave raduje ogledovavca jézero s cerkvico Matere Božje in starega grada z oko-

lico mogočnih snežnikov; nad njim je enmalo večji obraz omenjene cerkve, na desni gostivnica Malnarjeva, na levi Radoljca; spodej je v sredi verstica hiš poleg jezera, na desni Rittmayerova hiša, na levi pa Hofmanova s toplicami; vstric jezera sta na levi Krajnec in Krajnica v poletni, na desni v zimski obleki namalana. Celi pogled je kaj prijeten in nič mu ne jemlje vrednosti, čeravno zimske kučme malar ni dobro zadel in hišice poleg jezera niso do pičice natanjčne. Ker je ta časnik natisnjen v 22.000 iztisih, bo šel obraz našega rajskega kraja deleč po svetu in mu gotovo privabil marsikterega popotnika iz daljnih daljnih krajev.

Novičar iz raznih krajev.

Še enkrat po odhodu angležkega ministra so se snidili na Dunaji zbrani poslanci v posvèt, pa spet niso nič opravili. V četertek zvečer je namreč rusovski poslanec knez Goršakov iz Petrograda prejel telegrafno pismo, in na to je želel, da bi se zbor še enkrat snidil. Ministerstva predsednik grof Buol skliče berž zbornike še enkrat skupaj; rusovski poslanec jim razodene, kar se mu je oznanilo od njegove vlade, — pa tudi potem se niso mogli zediniti, ker rusovska vlada o pravdi zavolj černega morja ne dovoli ne pomanjšanja svoje moči na tem morji, pa tudi tega ne, da bi bilo černo morje vprihodnje prosto vojnih ladij in odperto kupčijskim ladjam vsih narodov. Koj tisti večer je tudi francozki poslanec Drouin de Lhuys zapustil Dunaj. Vradni francozki časnik „Moniteur“ razglaša, da je francozki poslanec za tega voljo na Dunaji dalje ostal, ker so bile med zedinjenimi vladami pogodbe zastran mogoče obširniše vojske posvetovane in podpisane. Francozi in Angleži že ne morejo dočakati, da bi tudi austrijanska vlada ž njimi vred za meč prijela; to se vidi iz enega poslednjih listov Palmerstonovega časnika „Post“, ki pravi, da se ni zanašati na djansko pripomoč austrijanske vlade; austrijanska vlada ima — pravi ta list — še mnogo diplomatičnih sredstev, preden bo prijela za meč; med tem bo preteklo še dosti časa; Anglija in Francija pa ne morete čakati, da Austrija izdela „besednik diplomatičnih razkladb“. Austrijanska vlada pa ima, preden vojsko začne, več pomisliti, kakor tisti mislijo, ki jo na vrat na nos silijo v boj. Ako vzamemo v roke dve naj novejše pisma, ki jih je prinesel telegraf iz Pariza in Londona, vidimo, da je marsikaj pomisliti o takem početji, ki zna v vojsko brez konca in kraja peljati. Telegraf iz Pariza je 29. aprila prinesel sledečo grozno novíco: „Včeraj je strelil s pištolo nek dobro oblečen človek na cesarja Napoleona na elisejskem polji, pa ga ni zadel. Pri ti priči so vjeli hudodelca“. Drugo telegrafno naznanilo iz Pariza od 30. aprila pravi: „Cesar je prejel vošila za srečno otetbo iz nevarnosti življenja in je senatu sledeče odgovoril: „Bog ima svoje ljudí, ki imajo izpeljati skrivnosti Višje previdnosti. Dokler nisem spolnil svoje naloge, se mi ni nič bati“. Hudodelnik, ki je cesarju stregel po življenji z dvakratnim strelom, je Rimec, okoli 30 let star; dozdaj ni bilo še nobene besede iz njega spraviti“. Iz Londona pa je telegraf sledeče oznanil 27. aprila: Layard je oklical predloge, ki so zlo podobni oponašanju, da ministerstvo nima ne uma ne volje, vojsko prav peljati in da je osnova vojaških služb piškava. Zbor je bil viharen“. — Vojska pred Sevastopoljem je še zmiraj huda; do 25. aprila pa se ni še nič določivnega zgodilo; 25. aprila se je imel naskok začeti. — Zdaj se spet sliši, da cesar Napoleon v Krim ne bo šel skozi Dunaj, ampak naravnost skozi Marseille in Carigrad. — Nekdanji veliki vezir Mehmet Ali, svak sultanov, je v pregnanstvo poslan; govorí se, da je z nekterimi turškimi velikaši snoval zaroto, sultana pahniti s trona in na-nj posaditi sina njegovega Abdul-Hamida. — V Carigradu, v tistem koncu, kjer jermenski kristjani stanujejo, so se sperli Turki ž njimi tako, da je mogla francozka žandarmarija in armada priti jih pomirit. — Razstava v Parizu se bo odperla še le 15. maja. — Spet gré nekaj misionarjev v srednjo Afriko; izmed rokodelcov se je oglasilo naj več Tiroljcov. — V Brusi ob potresu 10. aprila ni ostala nobena zidana hiša cela. — Na Sardinskem je mraz nograde, verte in polje, posebno pa murve zlo poškodoval; na Horvaškem je terta grozno škodo terpela. Orehi so skor povsod pozebli. — Dr. Luther, vodja zvezdogledišča v Charlottenruhe, je najdel novega planeta (35. dozdanjega števila).

Serbsko klagovanje za mertvimi.

(Dalje in konec.)

7.

Spet tako.

Kadar merliča iz hiše
nesejo.

Svèt so imeli gospoda banovi
Na utoku morja debelega:
„Komu bomo dali banovino?“
Star'mu Janku sreberno palicu [1])
Kristanu pa zeleno obleko,
Jovu dajo oklep na ramena,
Dimetrii kučmo podarijo
Ivanu pa prečerno bandero,
Da ga vije žalostna mu mati
Žalostna mu mati in ljubica!
(Ko se pop od pogreba verne
v hišo umerlega, mu pade mati
ali žena rajnega na noge):
„Kaj hočem zdej po Bogi duhovnik!
Kako se čo u jad razabrati?
Alj kako se tužna skolehati
Od te moje velike žalosti?
Ko me je to tužno čudo našlo,
Ovo tužno čudo iznenadi;
Kako čo ti tužna s tugo vladať [2])
Kdo bo hranil ovo sirotinjo?“

8.

Pop ji odgovori na priliko:

S svetom se treba razabrati
Svojo žalost pregoreti.
Kdor se rodi, vsak mora umreti,
Nekdo poprej, nekdo pa pozneje,
Alj se treba u jad razabrati [3]).
In družino svojo utešiti.

9.

Tretji dan na grobu rajnega.

Z jadom sem ti na dvor došla,
jad je mene!
Da obídem [4]) bolna tebe,
moj gospodar!
In da prašam tužna tebe
mnogo jadna!
S čim si mi se ti ponesel [5]),
domačina!
Ker dvorove si naredil
grade dome!
Nove dvore samotvore,
samo jadna!
Pa sèm v jutro doranila,
sem šla u jad!
Da te dragi z jadom prašam,
dolgo jadna!
Kako ti je u tamnilu,
tamni meni!
U tamnilu brez videla
vid me jadi!
Brez gostega ponujanja
moja slava!
Brez promene čiste tvoje
mnogo jadna!
Kod li čo jaz zdej brez tebe
sreča moja!
Kako čo ti u dom stajať?
s jadom stala!
Ludo [6]) deco podizati
prejokala!
Trošiť mladost u neradost
gospodar moj!
Glej ti hodim kukavica
u dom gorje!
Kadar pridem u dom tamni,
tamni meni!
Kaj bom deci povedala,
gorje deci!
Ko mi deca prido naprot,
sreča moja!
Ker so deca mila debi,
dika mila!
Gosto plačo, slabo rasto [7])
čest moj jade!

Kobe.

[1]) To je, očetu umerlega Ivana, drugi so stričeviči, ali od bližnje rodovine.

[2]) Vladati, to je, gospodariti.

[3]) To je, tugo opustiti.

[4]) Beli Krajnci pravijo: obajdem, prišel sem za obajt, to je, obiskal.

[5]) Od tod ponašat se, obnašati se; ne pa sponašati se. Sponašati koga, se pravi: jemanden nachahmen, um ihn lächerlih zu machen; oponašati pa: vorwerfen.

[6]) Lud brez pomehčavnega lj pomeni pri sosednih Hrovatih bedast, trapast, neumen.

[7]) Rasti in plakati ima v 3. ošeb viš. br. plaču, rastu pri Belih Krajncih.

Loterijne srečke:

na Dunaju	28. aprila 1855:	57. 15. 19. 62. 21.
v Gradcu		17. 48. 77. 64. 67.

Prihodnje srečkanje bo na Dunajiin v Gradcu 9. maja 1855.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.